

Ben jij al geflipt?

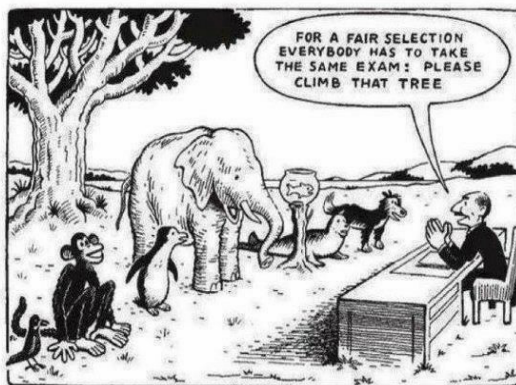
Inleiding

Wat hebben alle scholen in de Onderwijsgroep Galilei gemeen? We zijn allemaal op zoek naar een manier om ons onderwijs zo persoonlijk mogelijk aan te bieden. Onderwijs op maat is een van de speerpunten van iedere school binnen Onderwijsgroep Galilei. MY college is bezig met het ontwikkelen van trajecten waarbij het gebruik van iPads in de klas het onderwijs moet personaliseren. Ook de Ring van Putten en Helinium zijn met dergelijke trajecten bezig. Devices en computers in de klas zijn echter niet synoniem aan gepersonaliseerd onderwijs; daar komt veel meer bij kijken. Randvoorwaarden zijn onder andere: onderwijsvisie (met stipt op één), degelijk netwerk, computers & devices, adaptieve methodes en flipping the classroom.

Dure termen

Onderwijsmensen, en dan vooral de onderwijswetenschappers, hebben er een handje van terminologie vooral in het Engels te doen. Behalve dat de wetenschap meestal verder gaat dan de nationale grenzen en onderzoekspublicaties door het internationale beroepenveld gelezen moet kunnen worden staat het gewoon interessant. '21st century skills', hoe gaaf klinkt dat? Veel beter dan competenties! En wat dacht je van Blended learning? Ook een zwaar gave term! Als je een beetje manager bent dan gebruik je dit woord 7 keer per vergadering. Flipping the Classroom klinkt natuurlijk veel beter dan 'het klaslokaal omdraaien'. Daar wil je écht niet mee aankomen. Hoe meer Engelse termen je kent hoe professioneler je overkomt. Dus heb je geen tijd gehad voor professionele ontwikkeling dit jaar omdat je als docent al gruwelijk overbelast wordt (of geen zin had), gebruik dan deze drie Engelse termen en men zal denken dat je die €600 professionaliseringsbudget al ruimschoots overschreden hebt. Zorg er wél voor dat je bij het gebruik van deze termen geen ruimte voor de ander laat om te vragen wat de term nou precies inhoudt, er is niets erger dan met termen smijten waarvan je achteraf de betekenis niet blijkt te kennen...

21st century skills en blended learning zijn niet het onderwerp van dit artikel, maar hebben wel enorme raakvlakken met Flipping the Classroom. Alle drie de termen hebben te maken met digitale didactiek. Over de laatste term gaat dit artikel.

Our Education System

Wat is Flipping the Classroom (FTC)

FTC is het verplaatsen van de klassieke klassikaal-frontale les in de klas naar de leerling thuis. De docent digitaliseert een instructie of uitleg en biedt deze in de thuisomgeving van de leerling aan via bijvoorbeeld een elektronische leeromgeving. Digitaliseren kan zijn het opnemen van een fysieke presentatie voor

een bord, het opnemen van een PowerPoint, het maken van een podcast of website en nog veel meer.

De leerling hoeft dus niet naar school te komen voor de instructie van de leraar. Deze is thuis te bekijken mits de student over een apparaat beschikt waarop deze toegang heeft tot internet. Dit is doorgaans geen probleem aangezien leerlingen een internetverbinding nodig hebben om hun 'sociaal'-emotionele ontwikkeling vorm te geven.

De leerling komt nu dus naar school om te oefenen met het geleerde uit de presentatie die thuis bekeken is. Dit wordt dus bedoeld met Flipping: thuis (digitaal) les krijgen van de docent en op school oefenen in de klas ('huiswerk').

“Om de effectiviteit en efficiëntie van het stimuleren van toptalenten in het funderend onderwijs te bevorderen zetten we in op differentiatie en maatwerk, zodat zij meer uitgedaagd worden.”

Jet Bussemaker (2015)
Minister onderwijs

Wat betekent het voor jouw lespraktijk?

Het heeft tot gevolg dat je de klassikaal-frontale momenten met de klas achterwege kan laten. Je gaat voor de klas weg. Je krijgt meer de functie van coach. Je hebt tijdens de les tijd om leerlingen een op een te spreken en hen te begeleiden bij hun leerproces. Dit is een belangrijke stap naar onderwijs op maat. Een op een feedback van docent tot leerling heeft een enorm positief leereffect op de leerling (Hattie, 2012). Dit is van véél grotere invloed dan een hele klas in een keer van feedback te voorzien.

In een FTC-setting is het de taak van de docent leerlingen te leren plannen en leren gebruik te maken van de verschillende bronnen die hen ter beschikking zijn gesteld in de vorm van bijvoorbeeld online presentaties. De docent is ONMISBAAR! Het zou een misvatting zijn te denken dat FTC de docent overbodig maakt; integendeel! Het oefenen gebeurt nog steeds op school. De docent maakt de oefeningen en kijkt of het (leer)proces goed verloopt. Daarnaast moeten we niet vergeten dat school ook een sociaal-constructivistische (interessant hè) functie heeft. Leerlingen komen bij elkaar omdat kennisdeling leidt tot kennisvermeerdering (Veenman, 2003). Dit gebeurt allemaal onder het toezicht van de leraar.

motiveerder omdat deze zelf de regie heeft over het leerproces en tempo. Daarnaast wordt er nu beroep gedaan op een nieuwe set vaardigheden: plannen, samenwerken, verantwoordelijkheid nemen, elkaar feedback geven en multimediegebruik. Winst, winst en nog eens winst.

Wat betekent FTC voor Galilei?

Ook op onderwijsgroep-niveau speelt FTC een rol van betekenis. Het digitaliseren van content/lesinstructie zorgt er namelijk voor dat het makkelijk uit te wisselen/delen is. Net als bij auto's (Greenwheels), taxi's (Uber), huizen (Airbnb) en spullen (Peerby) moeten we (wat mij betreft) naar een deelcultuur. Tijd is iets waar de meeste mensen in het onderwijs chronisch gebrek aan hebben. Tijd is juist iets wat we kunnen winnen als we besluiten lessen en toetsen te delen. Iedereen beschikt over een persoonlijk arsenaal aan toets- en oefenmateriaal. Hoe daar tijdwinst uit te behalen valt begrijpt iedere docent. Als men besluit lessen te gaan 'flippen' kunnen we daar bovenop ook nog spreken van een arsenaal aan lesinstructies.

Thuiszitters

Opgenomen instructie is een prima middel op de (meestal noodgedwongen) thuiszitters van instructie te voorzien. In de praktijk komen de thuiszitters een hoop lesinformatie te kort ondanks de goede intenties van scholen om leerlingen materiaal aan te leveren. De leerling heeft meestal genoeg 'papierwerk', maar zit vaak verlegen om instructiemomenten.

“De boel op orde is: niet langer uren tellen, maar programma's maken met een grote mate van variëteit, waarbij de mogelijkheden om tijd- en plaatsonafhankelijk te werken benut worden. Waarbij, als het gaat om de leerling, recht wordt gedaan aan de goede balans tussen de cognitieve ontwikkeling, de sociale ontwikkeling en de persoonlijke ontwikkeling.”

Paul Rosenmöller (2015)
Voorzitter VO-raad

Wat betekent FTC voor de leerling?

De leerling krijgt autonomie over zijn eigen leerproces. Autonomie is enorm motivatieverhogend (Deci & Ryan, 2000). De snelle leerling hoeft niet meer te wachten tot de docent eindelijk klaar is met de klassikaal-frontale instructie en de trage leerling krijgt eindelijk de persoonlijke begeleiding waar hij of zij recht op heeft. En de leerling die tot de middenmoot behoort gaat niet sneller of langzamer, maar is wél ge-

“Een individueel onderwijsprogramma met meer autonomie kan immers goed zijn voor een bepaalde groep leerlingen, maar voor andere leerlingen is het juist goed om meer richting, structuur en houvast in het programma te creëren. Ook in dit laatste geval wordt er maatwerk geleverd doordat de leraar gedifferentieerd kijkt naar de onderwijsbehoefte van de leerling.”

Sander Dekker (2016)
Staatssecretaris onderwijs

Promotie

Meer en meer beseffen scholen dat een passieve houding naar basisscholen zich niet vertaalt naar een hoger leerlingenaantal. Een proactieve houding is noodzakelijk om zieltjes naar onze scholen te trekken. Het Buiten De Grenzen project van Helinium is een goed voorbeeld van een proactieve houding. Basisschoolleerlingen krijgen de kans om eens per maand een bezoek aan Helinium te brengen en daar projecten te volgen. Daarnaast krijgen de leerlingen onderricht van gastdocenten op hun eigen school. Dit heeft een enorme aantrekkende werking gehad op Helinium.

Helaas zijn scholen niet altijd in de gelegenheid om dit soort grote projecten op te zetten. Door middel van FTC kan basisscholen je tóch een programma aanbieden. Online, digitaal, maar desalniettemin krijgen de leerlingen les van een échte vakleerkracht. Dit soort projecten zorgt ervoor dat basisschoolleerlingen al vroeg een commitment voelen naar een bepaalde school. Ze kennen de docenten, bezoeken af en toe de school en delen hun ervaringen met hun klasgenoten. Dit soort contact tussen basisschool en middelbare school kan doorslaggevend zijn in de schoolkeuze van de leerling. Het gaat de leerling om het gevoel dat hij of zij bij een school heeft en niet om eindexamencijfers en rode of groene vlaggetjes van de inspectie.

De kracht van de onderwijsgroep

Natuurlijk begint het delen van materiaal meestal binnen de eigen school, maar juist om de kracht en expertise van andere scholen te waarderen en te gebruiken is het goed om bovenschools te delen. Te vaak nog wordt (dure) expertise van buiten de onderwijsgroep ingevlogen. Op een training professionele leer-gemeenschap leerde ik de 80-20-regel. 80% van de expertise is in je directe werkomgeving (lees: eigen onderwijsgroep) te vinden en 20% moet je invliegen. Je moet wél weten wat voor vlees je in de kuip hebt als je dit principe wilt toepassen. Kortom: begin met delen en leer elkaar kennen. Bespaar op dure cursussen, en verhoog bovendien de professionaliteit van docenten.

Investeren

Het opnemen van lesinstructie kost in den beginne veel tijd zeker als je besluit een heel curriculum in je eentje te gaan opnemen. Het FTC-concept is dan ook vooral interessant als je dit oppakt met een vakgenoot. Zo kan je onderwerpen binnen je vakgebied verdelen en leer je tevens van elkaars fouten en good practices. Over good practices gesproken, er zijn genoeg docenten die de weg voor ons hebben geplaveid als het gaat om het opnemen van instructie. Jelmer Evers, Meester Gijs en Sieger Kooij zijn ondertussen BN'ers dankzij

hun zeer succesvolle 'flips'. FTC hoeft dus niet persé met een zelf opgenomen filmpje. Om dit concept toe te passen kan je prima materiaal van anderen gebruiken. Sterker nog; ik raad het iedereen aan eerst te kijken of er niet al een (goede) presentatie bestaat van het onderwerp dat je van plan bent op te nemen.

Het gaat niet alleen om de digitale presentatie, maar nóg meer om de zaken eromheen. Wat doe je met de vrijgekomen lestijd nu je geen frontale instructie meer geeft? Jij dient als docent de begeleidende oefeningen te maken en huiswerk te verzinnen als begeleiding bij de flips. Daarnaast monitor je of de leerlingen hun zelf gestelde doelen halen en of ze de juiste leerstrategieën toepassen. ALLES DRAAIT OM JOU is een veel gehoorde leus in onderwijsland als het gaat om leerlingen. Als het gaat om FTC en de docent moet het zijn: ALLES DRAAIT DANKZIJ JOU.

“De school is de plek waar leerlingen leren samenwerken, luisteren, wachten en discussiëren in interactie met anderen. Zo moet maatwerk gericht zijn op het individu in interactie met anderen en niet gere-deneerd worden enkel vanuit het individu.”

Liesbeth Verheggen (2015)
Voorzitter AOB

Zelf leren flippen?

Op vrijdag 15 april verzorg ik een basiscursus Flipping the Classroom op de Ring van Putten. Deze cursus is voor iedereen toegankelijk en door iedereen te volgen. Voor de mensen die het gevoel hebben eer te doen aan het woord digibet start er binnerkort een online basiscursus waarin de onderwerpen langskomen die je nodig hebt tijdens de studiedag. De cursus is modulair (deelonderwerpen), dus je kan eruit halen wat je nodig hebt. De cursus is te vinden op www.ikflip.com Na het volgen van de cursus kan je een presentatie maken en op Youtube zetten. Daarmee is het FTC-concept nog lang niet klaar, maar maak je wel een vliegende start. Het is dan ook mijn bedoeling vervolgcursussen te ontwerpen om zo alle fasen van FTC te kunnen behandelen.

Bij deze cursus staat samenwerken centraal. Mijn doel is het opzetten van een community of practice en het aanwakkeren van de deelcultuur. Interesse in de studiedag? Of misschien wil je met een hele sectie dit concept gaan proberen? Heb je de 15de geen tijd, maar weet je minimaal 10 mensen bij elkaar te sprokkelen voor een interactieve sessie? Stuur dan een

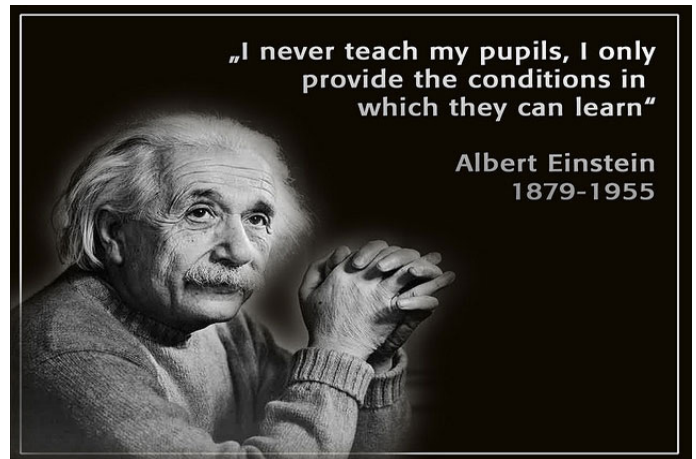

email naar t.sprakel@helinium.nl Je krijg dan van mij uitleg over de inhoud van de studiedag en het verzoek een enquête in te vullen over jouw behoeften en wensen betreffende de cursus of we maken een afspraak voor een ander moment.

Ik hoop je zien op de studiedag van 15 april of op een ander moment waarop we dit eenvoudige maar zéér doeltreffende concept gaan bespreken.

Met vriendelijke groet,

Thijmen Sprakel
Cursusleider Flipping the Classroom

Verder kijken & lezen

Mocht jij nou wél vrije tijd over hebben omdat je nou eenmaal een betere time manager bent dan ik, bekijk dan vooral onderstaande filmpjes over dit concept. Er staat ook een link tussen naar een heldere infografic van kennisnet.nl over dit concept.

Infografic

https://www.kennisnet.nl/fileadmin/kennisnet/leren_ict/flipping_the_classroom/bijlagen/Infographic_Flipping_the_Classroom.pdf

Jelmer Evers over Flipping

De geschiedenis: https://www.youtube.com/watch?v=Gb-cS6_Sw2U

Theorie en modellen: <https://www.youtube.com/watch?v=w1if6uxEPbs>

Technologie: <https://www.youtube.com/watch?v=UavSFgwXrqI>

Flipping the classroom bij De Wereld Draait Door

<https://www.youtube.com/watch?v=aZTWghpR684>

Zeeland centraal over FTC

<https://www.youtube.com/watch?v=BJxljvUADc>

Geraadpleegde literatuur

Deci, E. L. & Ryan, R. M. (2000). The "What" and "Why" of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*, 11 (4), 227 - 268.

Hattie, J. (2012). *Leren zichtbaar maken*. Rotterdam, Nederland: Bazalt Educatieve Uitgaven

Veenman, S. (2003). Constructivisme en instructivisme. *Onderzoek van Onderwijs*, 32 (2), 32 - 34.

Citaten:

Jet Bussemaker: Brief aan de Tweede Kamer 'Prestaties van leerlingen en studenten omhoog' 2015 (www.rijksoverheid.nl)

Sander Dekker: Brief aan de Tweede Kamer 'Flexibilisering in het voortgezet onderwijs' 2016 (www.rijksoverheid.nl)

Paul Rosenmöller: Speech VO-congres 2015 (www.vo-raad.nl)

Liesbeth Verheggen: Brief aan platform vo2032. 2015 (www.aob.nl)